

TU TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ VẤN ĐỀ CÁN BỘ QUẢN LÝ KINH TẾ

Th.s Lê Thị Hoa, TS. Nguyễn An Ninh

Đại học Kinh tế Quốc dân

Hồ Chí Minh từng ví cán bộ quản lý kinh tế như tiền vốn của đoàn thể. Đó chính là điều kiện quan trọng nhất của sản xuất kinh doanh, bảo đảm tổ chức hoạt động có lãi.

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về tư cách người cán bộ quản lý kinh tế

Trong suốt cuộc đời mình, Hồ Chí Minh luôn quan tâm đến việc đào tạo cán bộ. Theo Người, cán bộ là nguồn vốn của Nhà nước, “là cái gốc của mọi công việc”,⁽¹⁾ “Công việc thành công hoặc thất bại đều do cán bộ tốt hay kém”⁽²⁾. Vì thế, chất lượng, năng lực, hiệu lực quản lý của Nhà nước phụ thuộc một phần lớn vào chất lượng đội ngũ cán bộ công chức.

Đối với vấn đề cán bộ quản lý kinh tế, Người ví như tiền vốn của đoàn thể. Đó chính là điều kiện quan trọng nhất của sản xuất kinh doanh và bảo đảm có lãi. Vậy, người cán bộ quản lý tốt theo Hồ Chí Minh phải đảm bảo được những yêu cầu cần thiết, cơ bản của người cán bộ, đó là phải có đạo đức cách mạng. Người cho rằng đạo đức là cái gốc, là nền tảng của người làm cách mạng, cũng giống như sông phải có nguồn cây phải có gốc, không có nguồn thì sông cạn, không có gốc thì cây héo. Hệ tiêu chuẩn đối với cán bộ quản lý kinh tế theo Hồ Chí Minh phải vừa có đức, vừa có tài, vừa hồng, vừa chuyên. Người nhấn mạnh đến các tiêu chuẩn trung thành và hăng hái, giám nghĩ, giám làm, giám quyết định giải quyết vấn đề trong lúc khó khăn, khi thất bại không hoang mang, khi thắng lợi không kiêu ngạo, khi thi hành công việc thì nhiệt tình, kiên quyết.

Người cán bộ quản lý kinh tế nói riêng, cán bộ công chức nói chung theo Người cần phải có đủ các

đức tính: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, có tri thức và học thức, có kiến thức chuyên môn vững vàng, nắm vững lý luận, sâu sát thực tế, có lý trí vững chắc, tình cảm trong sáng, kết hợp nhuần nhuyễn giữa chính trị và khoa học, chấp hành đúng pháp luật, hiểu biết về pháp luật. Nắm vững pháp luật và vận dụng nhuần nhuyễn luật pháp để giải quyết đúng công việc hàng ngày là đòi hỏi không thể thiếu đối với đội ngũ cán bộ kinh tế.

2. Yêu cầu của Người đối với năng lực của người cán bộ quản lý kinh tế

Đối với người cán bộ quản lý kinh tế, Người đặt ra yêu cầu bên cạnh đạo đức thì phải có tài năng, nắm vững chuyên môn nghiệp vụ của mình, thông thạo những công việc mà mình phụ trách, như vậy mới hoàn thành tốt công việc được giao. Hồ Chí Minh yêu cầu, ai lãnh đạo trong lĩnh vực hoạt động nào phải rõ chuyên môn của lĩnh vực đó.

Người cán bộ quản lý kinh tế giỏi là cần biết xây dựng kế hoạch toàn diện chu đáo. Người nói: “Trong công cuộc xây dựng nước nhà, việc quản lý kinh tế tài chính là cực kỳ quan trọng. Nếu quản lý không chặt chẽ thì cái gì thiếu không biết, cái gì thừa không hay, công việc sẽ bị bế tắc”. Đối với các cấp cán bộ quản lý kinh tế, muốn quản lý tốt phải xây dựng được kế hoạch thống nhất. Tính thống nhất phải ở tầm chiến lược trong toàn bộ nền kinh tế quốc dân, trong quy hoạch và kế hoạch phát triển kinh tế xã hội.

Theo Hồ Chí Minh, xây dựng kế hoạch phải đồng

bộ, có nhiều loại thống nhất với nhau: kế hoạch ngắn hạn và dài hạn, kế hoạch trung ương, địa phương, cơ sở các kế hoạch đó phải phù hợp với hoàn cảnh cụ thể của địa phương mình và phù hợp với kế hoạch chung của nền kinh tế vĩ mô.

Như vậy, kế hoạch là sản phẩm chủ quan, do người cán bộ quản lý kinh tế lập ra nhưng nó đòi hỏi phải phù hợp với yếu tố khách quan. Muốn vậy, trong quá trình xây dựng kế hoạch người cán bộ quản lý kinh tế phải thực hiện nguyên tắc dân chủ, “nghĩa là từ trên xuống, từ dưới lên trên, nghĩa là từ chính phủ đến trung ương có kế hoạch cho toàn quốc, cán bộ quản lý kinh tế của từng địa phương, doanh nghiệp căn cứ theo kế hoạch toàn quốc mà đặt kế hoạch thích hợp với địa phương mình, cho đến mỗi ngành, mỗi gia đình, mỗi người sẽ có kế hoạch riêng của mình, ăn khớp với kế hoạch chung”. Kế hoạch dân chủ của Hồ Chí Minh thực chất ngày nay gắn với yếu tố kinh tế thị trường, đáp ứng đúng mục tiêu và yêu cầu của xã hội.

Trong việc xây dựng kế hoạch của người cán bộ quản lý kinh tế, Người căn dặn, kế hoạch phải gắn liền với biện pháp và sự chỉ đạo cụ thể. “Đặt kế hoạch thật tốt, thật sát là rất cần, nhưng đó chỉ là bước đầu. Kế hoạch mười phần thì biện pháp cụ thể phải 20 phần, chỉ đạo thực hiện sát sao phải 30 phần. Có như thế mới chắc chắn hoàn thành tốt kế hoạch”.

Ở nước ta thời bao cấp, xây dựng kế hoạch kinh tế thường quan liêu, áp đặt từ trên xuống, không quan tâm đến thị trường, ít chú ý đến kế hoạch dài hạn cho nên phần lớn kế hoạch đặt ra không thực hiện được. Chỉ từ sau khi có đường lối đổi mới, công tác kế hoạch nước ta mới đi vào nề nếp và có khoa học.

3. Hồ Chí Minh với vấn đề quản lý kinh tế phải đi đôi với tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, quan liêu

Trong quản lý kinh tế, Người đặc biệt coi trọng vấn đề sản xuất phải đi đôi với tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, quan liêu. Người coi đây là biện pháp quan trọng để tích lũy vốn, để sản xuất kinh doanh có hiệu quả, đặc biệt là ở một nước nghèo và

lạc hậu như nước ta.

Tiết kiệm trong sản xuất là sử dụng nguyên vật liệu, sức lao động, thời gian, tiền của... hợp lý để đạt hiệu quả cao về sản xuất kinh doanh trong điều kiện cho phép sản xuất mà không tiết kiệm thì khác nào “gió vào nhà trống”. Tiết kiệm có thể thực hiện ở nhiều lĩnh vực và hình thức khác nhau. Một hình thức tiết kiệm mà Hồ Chí Minh rất quan tâm trong hoàn cảnh nước nghèo và vốn ít như nước ta, đó là quay vòng vốn: “Biết làm cho vốn quay vòng nhanh, thì có ít vốn mà dùng được nhiều lần, nên sản xuất được nhiều. Tiết kiệm không chỉ trong sản xuất, mà tiết kiệm trong cuộc sống còn là tiêu chuẩn đạo đức của con người Việt Nam trong thời đại mới. Nhưng tiết kiệm không phải là keo bo, bủn xỉn, không phải coi đồng tiền “to bằng cái nóng”, gặp việc đáng làm thì không làm, đáng tiêu mà không tiêu. Trái lại, tiết kiệm là để giúp vào việc tăng gia sản xuất và nâng cao đời sống.

Trong vấn đề quản lý kinh tế, Người đặc biệt quan tâm tới việc chống tham ô, lãng phí quan liêu. Người nói “cán bộ các cơ quan, các đoàn thể, cấp cao thì quyền to, cấp thấp thì quyền nhỏ. Dù to hay nhỏ, có quyền mà thiếu lương tâm là có dịp đục khoét, có dịp ăn của đút, có dịp “đĩ công vi tư”⁽³⁾.”

Vì vậy, cán bộ phải thực hành chữ Liêm trước để làm kiểu mẫu cho dân: “Quan tham vì dân đại”. Nếu dân hiểu biết, không chịu đút lót, thì “quan” dù không liêm cũng phải liêm. Vì vậy, dân phải biết quyền hạn của mình, phải biết kiểm soát cán bộ để giúp cán bộ thực hiện chữ Liêm.

Pháp luật phải thẳng tay trừng trị những kẻ bất liêm, bất kỳ kẻ ấy ở địa vị nào, làm nghề nghiệp gì.

Mỗi người phải nhận ra rằng tham lam là một điều rất xấu hổ, kẻ tham lam là có tội với nước, với dân.

Trong vấn đề quản lý sản xuất phải đi đôi với tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, quan liêu, Người căn dặn: Lãng phí cũng nguy hại như tham ô. Tuy khác với tham ô nhưng xét đến kết quả làm tai hại đến tài sản của Nhà nước, của tập thể thì nó cũng không kém.

Cán bộ quan liêu là nguồn gốc sinh ra lãng phí tham ô. Kinh nghiệm chứng tỏ rằng ở đâu có bệnh quan liêu càng nặng thì nơi đó càng nhiều lãng phí tham ô. Cho nên, muốn triệt để chống tham ô, lãng phí thì phải kiên quyết chống nguồn gốc của nó là bệnh quan liêu.

Ngày nay trong công cuộc đổi mới đất nước, vấn đề chống tham nhũng đang là vấn đề nóng hổi, nó không chỉ có ý nghĩa to lớn trong lĩnh vực kinh tế và quản lý kinh tế mà nó còn là uy tín chính trị của Đảng và Nhà nước, là sự tồn vong của chế độ xã hội. Những chỉ dẫn của Người về vấn đề này thực sự là kim chỉ nam cho hành động chống tham nhũng của Đảng và nhân dân ta.

4. Hồ Chí Minh với vấn đề đào tạo người cán bộ quản lý kinh tế

Đào tạo cán bộ quản lý kinh tế là công việc gốc của Đảng. Trong đào tạo, Người yêu cầu học phải đi đôi với hành, lý luận phải gắn với thực tiễn, đặc biệt phải biến quá trình đào tạo thành quá trình tự đào tạo. Đào tạo phải căn cứ và phải căn cứ vào nhu cầu của xã hội, của nền kinh tế nước nhà.

Sử dụng cán bộ phải phù hợp với tài năng của từng người. Dùng cán bộ không phù hợp với tài năng của họ là nguyên nhân dẫn đến sự thất bại. Người nói, phải biết khéo dùng cán bộ: biết kết hợp cán bộ già, trẻ, tại chỗ, trung ương và địa phương, phải biết chiêu hiền đãi sĩ và đào tạo cán bộ kế cận.

Đảng ta trong quá trình xây dựng đất nước cũng rất chú ý đến vấn đề cán bộ quản lý kinh tế. Tuy nhiên, cũng có lúc, có nơi chưa vận dụng đúng hoặc còn xa rời tư tưởng Hồ Chí Minh. Có lúc quá thiên về đức, quá chú trọng đến quá khứ, lý lịch mà không sử dụng được người tài. Ngược lại, có lúc lại quá coi trọng bằng cấp và chuyên môn mà thiếu giáo dục đạo đức, dẫn đến tình trạng tham ô, cửa quyền, thoái hóa biến chất... Trong sử dụng cán bộ có lúc chỉ vì người chứ không phải vì công việc, làm cho bộ máy cồng kềnh, kém hiệu lực.

Thực tế cho thấy lúc nào và ở đâu vận dụng đúng đắn tư tưởng Hồ Chí Minh về vấn đề cán bộ quản lý kinh tế thì chúng ta tránh được những thiếu sót, tiêu cực xảy ra. □

Tài liệu tham khảo:

1. Hồ Chí Minh toàn tập, tập 5, tr269, NXB CTQG 2000.
2. Hồ Chí Minh toàn tập, tập 5, tr273, NXB CTQG 2000.
3. Hồ Chí Minh toàn tập, tập 5, tr629-645, NXB CTQG 2000.